

עין משפט
נר מצוה

לג:

אֵין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית.
תימה למה איקפיד רבא לעילט שמה קמו מפניו שחרית וערבית ולאו אדעתיה ונראה לפרש דדין זה אינו נוהג אלא בזאתם הדרין צבית הרב דמסתמא עמדו שחרית וערבית אבל תלמידים אחרים חייצין לעמוד אפי' מזה ואפילו אותם שדרין צבית הרב נמי אס כזו פנים חדשות לריצין לעמוד: **[אין ת"ח ב']**. תימה וכי כל הי דלעילא מיירי בלא קמו שחרית וערבית וז"ל אינו רשאי אינו חייב דפי' לעילן^(א) ת"י: **ואימא** מורא משקלות. פירש בקונטרס גבי משקלות כתיב (דברים כה) אכן שלמה ולדק יהיה לך וקשה ללא מלינו בשום מקום דכתיב כהו מורא כהדיא^(ב) ויש גורסים ממשולות דכתיב (ויקרא יט) ולפני עור לא תתן מכשול ויראת וא"ת א"כ מאי משני פני פני גמר גבי מכשול נמי כתיב לפני עור לא תתן מכשול וי"ל דלא דמי^(ג) דעמידה מפני וכן שייך לירא מפני השם כדאמר (ד"ק דף מא:.) את ה' אלהיך תירא ליראת תי"ח^(ד) ור' יצחק מפרש דמלינו מורא במשקלות כדאמר^(ה) במדרש^(ו) וזכר את אשר עשה לך עמלק ואסה עיף ויגע ולא ירא אלהים היינו בשביל המשקלות ועל עון זה צא עמלק דבשר פרשת משקלות כתיב וזכר את אשר עשה לך עמלק כפרשת כי תלך והיינו דכתיב במשלי (יא) מאניו מרמה תועבת ה' ואכן שלמה רלונו וסמוך ליה צא זדון ויצא קלון כלומר שעל עון זה צא זדון וקלון של עמלק: ותפילין

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

מכזר שמים. שהרי פני יולרו אינו מקבל אלא שחרית וערבית הלכך מי שעומד מפני רבו שחרית אינו רשאי לעמוד מפניו אלא ערבית: **אמאי** לא. מאי טרחא איכא אורחא דמילתא הוא: **לא** יטרח גרסינן: **וטוב לא יהיה לרשע**. אין טוב אלא תורה^(א) שנאמר

כי לקח טוב אלמא תלמודו משתכח ולא יאריך ימים אלא כלל מה טעם לפי שאינו ירא מלפני ה' ומורא זו קימה היא כדמפרש ואזיל: **מוראם רבים**. דגבי רבים נמי כתיב (ויקרא כה) אל תקח מאתו וגו' ויראת וכן גבי משקלות (דברים כה) **י** אכן שלמה ולדק וכו': **פני פני גמר**. כתיב הכא מלפני וכתיב התם (ויקרא יט) מפני שיצה: **והוא רבו**. הבן רבו של אציו: **מקמי אכזר**. ואע"ג דרב יהודה רביה דרב יחזקאל אבוי הוה כדאמר^(א) לעיל (דף לב.) אבא לא תמניא הכי: **אלא מאי קאמר ליה**. אמאי לריך לאזהריה אי לאו למילך מינה הוראה בעלמא דאף על פי שהוה רבו חייב לעמוד מפניו: **אני איני כדאי לעמוד מפני בני**. קס"ד דה"ק אני רבו של בני ולא הייתי כדי לעמוד מפניו אלא מפני שנחתכן כנשיא ומדקאמר אני איני כדי ש"מ דאילו היה כדי שהיה תלמידו הוה ליה למינס: **ה"ה** כלומר איני כדי דקאמר לאו משום גדולת תורה הוא אלא מפני שהוא אציו קאמר דאין אב כדי לעמוד מפני הבן: **רכוז כמהלך דמי**. רכוז רכוז כמהלך דמי ונריך לעמוד מפניו: **או לאו**. כמהלך דמי אלא כיושב דבתריה ידיה אזלינן והא קא יתיב: **ה"ג** להך דרייתא בת"כ **טמא יושב סתם האילן וטהור עומד טמא טמא עומד סתם האילן וטהור יושב טהור ואס ישב הטמא טהור** **טמא וכן באבן המנוגעת**. ויליף לה מקרא דאין מזורע מטמא טהור הנכנס עמו לאהל אלא א"כ יושב המזורע. ורישא דברייתא הכי איתא מחוץ למחנה מושבו^(א) מושבו טמא מכאן אמרו הטמא יושב תחת האילן כו': **טמא עומד סתם האילן וטהור יושב טהור**. דישיבת טהור לא מהני מידי אלא ישיבת טמא: **וכן באבן המנוגעת**. ואדם נושאה תחת האילן וטהור יושב תחת האילן לא נטמא טהור עד שישב נושא האבן ואס ישב נושא האבן נטמא טהור ואפי' הוא עומד: **ואס אומרם**. מדקמי וכן באבן המנוגעת: **רכוז כמהלך דמי**. דלאו בתריה ידיה אזלינן אלא בתר בהמה הנושאהו דהא הכא לא בתר אבן אזלינן אלא בתר אדם הנושאה אזלינן דאי בתריה ידיה אזלינן אפילו לא ישב נושאה נטמא טהור דהא אייה מיתב יתבא בחיקו

או כתיפו של זה הנושאה: **מהו לעמוד**. מי מייחייב למינס או לא: **טורה עומדם מפני לומדיה**. בתמיה לפי שעסוקים בדבר הלכה היו קרי להו לדידהו טורה עזמה ולדידיה קרי לומדיה: **לייט עלא אציי**. אהך דרבי אלעזר כל מאן דליית ליה: **כדאיסא**. משום דדבר מנוגה הוא לא ראה לפרסמה והרי הוא מפורש^(א) במדרש רבי תנחומא^(ב) ראו כמה עדים שוקיו כמה נוארו שמן הכל משלנו: **עומד מלפניו**. משמתחיל ליכנס לתוך ארבע אמות ואינו יושב עד שיעבור הימנו ארבע אמות השניות: **שנאמר** וכניטו אחרי משה. ומשה נשיא היה: ותפילין

מסורת הש"ס

א) [לעיל לב:.] ב) [צבר"ף וברא"ש ובע"י נוסף: מקום. ועיין גירסת רש"י במגילה פ"א ד"ה מבעטן.] ג) [עמש"י על הגלין חגיגה טו:.] ד) נעשים פיר'ג משנה ז [ע' צרי"ש שטן] גרסות כה. תוספתא דנעשים פ"ו ה"ה ת"כ פ' מוריע פרק [פסחים קד. מ"ק יב: מה יב, ט) מכות כב: ע"ש, ו) גרסות יג: טו. כב. תענית כט: לקמן עא: [פסחים קד. מ"ק יב: מה ד. כ:.] ו) שקלים פ"ה ה"ב, ח) עירובין ט. גרסות כ: [תוספתא קדושין פ"א ה"ח ע"ש [ועי' מש"ג לעיל כט:.] ט) [גרסות ה"א.] י) [נראה ט"ס וז"ל מאני דאמור כפרשת קדושין [ויקרא יג, (רש"י, ט) [ויקרא יג, מו.] ט' ירושלמי סוף גבורים הל' ג ובשקלים פ"ה הל' ג, ט) [פרשת כי תשא, ט] [דף לב:.] ט) [נעמוד א' ד"ה אילן.] [וכ"כ תוס' חולין דעמידה.] ט) [תנחומא פרשת כי תלך סימן ט.]

גאון הש"ס

גב' יושב תחת האילן וטהור בר. עי' יעמות דף קג ע"ב מדר"ה כיון שנגמס:

הגהות הגר"א

[א] גב' שבת יושב בר. עי' גמסא הימלא דברכות דף כה:

מוסף רש"י

שלא יטריח. אס יכול לכת דרך חסותם שלא יעמיד אתם הסביר [ענין לב.). מורא זו קימה. כבוד תכנס (חגיגה ה.). פני פני גמר. ג"ש גמר (סוכה ה.). טמא עומד תחת האילן. ולא נושא את המת קאי, דמת לא שגא עומד ולא שגא יושב ולא שגא הויך אהל הוא, וגבי מזורע קמינא לה בת"כ דגלי ציה רחמנא ישיבה דכמינא דדי ישב מחוץ למחנה מושבו (ברכות כה.). לייט עלה אבוי. כל שסמוך על זה [לקמן עא.],

מוסף תוספות

א. שהיו מקפידין אפילו בסעודה. תוס' הרא"ש. ב. לא בפרשת קדושים ולא בפרשה כי תצא. תוס' רי"ד. ג. ומורא רבין כמורא שמים. תוס' הרא"ש. וכן הו' בתוס' נדפוס"ה. ד. שלא היית זהיר במשקולות. תוס' הרא"ש.